

ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО СТАНУ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Мета роботи – виокремити в контексті сучасних цивілізаційних трансформацій, опосередкованих глобалізацією, культурну складову, опосередковану інформаційним чинником як одним з головних каталізаторів цих процесів. **Методологія** роботи включає застосування культурологічного, аксіологічного методів для з'ясування сутності інформаційно-культурної глобалізації в контексті цивілізаційних трансформацій сучасності; аналітичний – для дослідження перебігу глобалізаційних процесів з огляду на актуалізацію інформаційного чинника у глобалізації культури. **Наукова новизна** полягає в взаємопов'язаному акцентуванні уваги на інформаційно-культурній складовій глобалізації у викликаних трансформаційних змінах. **Висновки.** В результаті проведеного дослідження встановлено, що глобальні інформаційні процеси роблять неминучим інтенсивний міжкультурний обмін, діалог культур, в результаті якого формується «ядро» загальнолюдської культури, що синтезує конкретно-історичний, соціокультурний, релігійний та інший досвід різних народів і держав. Теоретично в цьому діалозі жодна культура не повинна претендувати на пріоритет, на монополію винятковості. На практиці така глобалізація культури відбувається у вигляді експансії західних культурних продуктів і зразків, що оцінюється як «культурний імперіалізм». Національні звичаї, церемонії, ритуали, форми поведінки, традиційні норми, цінності, які колись визначали фольклорне і етнографічне розмаїття людства, поступово відходять у минуле, позаяк значна частина населення окремих країн починає сповідувати цінності глобалізованої культури.

Ключові слова: культура, глобалізація, міжкультурний діалог, інформаційна глобалізація, мережеве суспільство, гомогенізована культура, екранна культура.

Струтинский Богдан Дмитриевич, соискатель Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Информационно-культурная глобализация как феномен современного состояния цивилизационных трансформаций

Цель работы – выделить в контексте современных цивилизационных трансформаций, опосредованных глобализацией, культурную составляющую, опосредованную информационным фактором как одним из главных катализаторов этих процессов. **Методология** работы включает применение культурологического, аксиологического методов для выяснения сущности информационно-культурной глобализации в контексте цивилизационных трансформаций современности; аналитический – для исследования течения глобализационных процессов с учетом актуализации информационного фактора в глобализации культуры. **Научная новизна** заключается в взаимосвязанном акцентировании внимания на информационно-культурной составляющей глобализации в вызванных трансформационных изменениях. **Выводы.** В результате проведенного исследования установлено, что глобальные информационные процессы делают неизбежным интенсивный межкультурный обмен, диалог культур, в результате которого формируется «ядро» общечеловеческой культуры, синтезирует конкретно-исторический, социокультурный, религиозный и другой опыт разных народов и государств. Теоретически в этом диалоге ни одна культура не должна претендовать на пріоритет, на монополию исключительности. На практике такая глобализация культуры происходит в виде экспансии западных культурных продуктов и образцов, оценивается как «культурный империализм». Национальные обычаи, церемонии, ритуалы, формы поведения, традиционные нормы, ценности, которые когда-то определяли фольклорное и этнографическое разнообразие человечества, постепенно уходят в прошлое, поскольку значительная часть населения отдельных стран начинает исповедовать ценности глобализированной культуры.

Ключевые слова: культура, глобализация, межкультурный диалог, информационная глобализация, сетевое общество, гомогенизированный культура, экранная культура.

Stroutynsky Bogdan, Applicant of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Information and cultural globalization as a phenomenon of a modern set of civilizational transformations

The purpose of the work is to distinguish in the context of modern civilization transformations, mediated by globalization, cultural component, mediated by the information factor as one of the main catalysts of these processes. **The methodology** of work involves the use of culturological, axiological methods to clarify the essence of informational and cultural globalization in the context of modern civilizational transformations; analytical - to study the course of globalization processes in view of the actualization of the information factor in the globalization of culture.

Scientific novelty is the interrelated emphasis on the informational and cultural component of globalization in the caused transformational changes. **Conclusions.** As a result of the study, it was found that global information processes make an inevitable intensive intercultural exchange, a dialogue of cultures, which forms the "core" of universal culture, which synthesizes the concrete historical, socio-cultural, religious and other experiences of different peoples and states. In theory, in this dialogue, no culture should pretend to be a monopoly of exclusivity. In practice, such globalization of culture takes the form of the expansion of western cultural products and samples, which is estimated as "cultural imperialism". National customs, ceremonies, rituals, forms of behavior, traditional norms, values that once determined folklore and ethnographic diversity of mankind, gradually go back into the past, as a significant part of the population of individual countries begins to profess the values of a globalized culture.

Key words: culture, globalization, intercultural dialogue, information globalization, network society, homogenized culture, screen culture.

Актуальність теми дослідження. Починаючи з ХХ ст., феномен глобалізації став предметом багатьох наукових досліджень, що насамперед пояснюється формуванням світової економіки та стрімким розвитком новітніх технологій. Відтак, глобалізація почала впливати на трансформацію всіх сфер життя людини – від фінансової до культурної і духовної [9, 530].

Завдяки глобалізаційним процесам відбулися докорінні зміни у способі життя і побутування мільйонів людей, які почасти змушені орієнтуватися на універсальні стандарти споживання, освітньо-виховні зразки та тенденції, форми проведення дозвілля, родинні стосунки, правові приписи тощо, загалом на ті базові ментально-ціннісні диспозиції та експектації, які характерні для культур, що виникли в процесі становлення насамперед, як зрозуміло з вищевикладеного, західної цивілізації. Також варто наголосити, що з 90-х років ХХ століття розпочався інший, який можна вважати принципово новим, період глобалізації, для якого характерні особливі ознаки, які водночас тісно пов'язані з охарактеризованими нами вище передумовами та наслідками.

Аналіз досліджень і публікацій. Образ глобалізованого світу та бачення майбутнього представлені в працях таких західних теоретиків, як З.Бжезінський, Ж.Бодрійяр, І.Валлерстайн, Е.Геллнер, М.Кастельс, Дж.Нейсбіт, Ф.Фукуяма, С.Хантінгтон та ін. Центральною темою їхніх досліджень є становлення глобальної людської цивілізації, діалог цивілізацій, стратегії партнерства, політичні та фінансово-економічні трансформації світу, нарощування темпів технізації та інформатизації. Значна частина теоретичних розробок аналізує й визначає специфіку сучасної доби через концепції інформаційного суспільства: Д.Белл, Є.Масуда, Дж.Пентан, Х.Аванс, М.Маклюен, Е.Тоффлер.

Мета роботи – виокремити в контексті сучасних цивілізаційних трансформацій, опосередкованих глобалізацією, культурну складову, опосередковану інформаційним чинником як одним з головних каталізаторів цих процесів.

Виклад основного матеріалу. Так, досягнення науково-технічної революції у сфері інформатики та зв'язку, розширення міжнародних контактів, особливо бурхливий розвиток інтернету, призвели до створення глобального світового співтовариства. За такого інформаційного «перевороту» національні кордони дедалі більше стають умовностями. У будь-якому разі, збереження закритих, авторитарних суспільств, обмеження щодо передавання знань, інформації, експорту товарів та пересування людей стають практично неможливими. Як слушно зазначає У. Бек, глобалізація знаходить безліч варіантів проникнення, насамперед це відбувається завдяки знищенню звичних кордонів повсякденного життя у сферах інформації, екології, техніки, господарювання, транскультурних контактів та громадянського суспільства. Формуються небажані й почасти незрозумілі транснаціональні форми життя [1].

Тому дослідження культурологічних аспектів глобалізації неможливе без урахування ще одного чинника - причини-наслідку, тісно пов'язаного зі становленням *інформаційного суспільства*, що провокує переосмислення культурної глобалізації дещо в іншій площині, на якій ми й зупинимо свою дослідницьку увагу.

Суголосною є позиція і російських вчених: «Глобалізація – це взаємодія держав, народів, етносів, соціальних спільностей у єдиній системі відносин на планетарному рівні; система відкритого культурного обміну, запозичення зразків поведінки та адаптації культурних стереотипів; розширення меж спілкування (...) виникнення єдиного економічного, екологічного, інформаційного простору ...» – наголошують вони у колективній монографії «Населення і глобалізація» [8, 9].

Відтак, з другої половини ХХ ст. саме досягнення у сфері новітніх інформаційних технологій прискорили та активізували процеси акультурації та асиміляції, підвищили інтенсивність обміну елементами не лише матеріальної, а й духовної культури, формуючи різноманітні транснаціональні

медіа засоби, які втягують світові культури в єдину інформаційну мережу транснаціональних феноменів.

Дедалі активніше здійснюється глобалізація інформаційно-культурних потоків, що підвищує інтенсивність взаємодії у різних сферах людської життєдіяльності. Поширення інформаційних і комп'ютерних технологій дало змогу усунути просторово-часові бар'єри на шляху взаємодії народів, етносів та навіть окремих особистостей. Так, технічний прогрес останніх десятиліть призвів до зміни *комунікаційних можливостей* людини і суспільства у просторі й часі, що стало результатом одвічного прагнення індивідуумів ще зі стародавніх часів розширити власні можливості за рахунок, насамперед, наукового прогресу.

Повільно, протягом століть тривав процес так званого комунікаційного стиснення світу, перетворення його на «глобальне село» (М. Мак-Люен), до якого починають входити всі культури, формуючи єдине глобальне суспільство. Цьому, зрозуміло, сприяла низка фундаментальних відкриттів і досягнень. В результаті відбулося просторово-часове стиснення світу, яке «зменшило» не лише фізичні, а й соціально-культурні дистанції, поставило людей багатьох верств і класів на планеті у відносно однакові умови життєснування, підпорядковані загальносвітовим тенденціям.

Вважається, що саме М. Мак-Люену належить ідея про розгляд еволюції суспільства в контексті поділу на усне, рукописне, книгодрукарське та електронне [11]. Поява телебачення сприяла формуванню «глобального села», в якому, як і в будь-якому невеликому просторі, всі про все і всіх знають, оскільки інформація стає доступною кожному і розноситься практично миттєво.

Вперше цей термін вжито 1962 р. згаданим канадським теоретиком у праці «Галактика Гутенберга», яка вийшла в українському перекладі у серії «Зміна парадигми» у 2008 р. [7]. Крім того, глобалізація доволі часто розглядається як *мережевий процес*, а сучасну суспільно-культурну організацію дослідники починають розуміти як своєрідне підтвердження «мережизації», або формування мереж як організаційних структур. Наприклад, Е. Тоффлер у всесвітньовідомій праці «Третя хвиля» говорить про «відкрити, а не замкнену систему», заперечуючи, що «світ поділений чи буде поділений між групою транснаціональних корпорацій» [12]. Відтак, динаміка розвитку суспільства, що глобалізується, зумовлена здебільшого мережевими процесами, саме тому таке суспільство, власне, й характеризують як «*мережеве суспільство*», або «суспільство мережевих структур».

Вперше термін «мережеве суспільство» запропонував використовувати теоретик інформаційного суспільства іспанський соціолог М. Кастельс у тритомній праці «The Information Age: Economy, Society and Culture», яка в англійському варіанті вийшла друком у 1996-1998 р. У 2000 р. з'явився її російський переклад [5], до якого, як зазначається у рецензії, увійшов повністю том перший «Підйом мережевого суспільства» та частина тому «Кінець тисячоліття». Другий том «Влада ідентичності» ще не отримав російського чи українського перекладу.

На думку М. Кастельса, в мережевому суспільстві найбільшу роль починають відгравати різноманітні соціальні мережі, недоліком чого, щоправда, стає так званий «виключаючий розвиток», за якого певні території та соціальні прошарки випадають із загальної системи інформаційних зв'язків, що, відповідно, в інформаційно-глобалізованому суспільстві негативно впливає на всі аспекти їхнього розвитку, зокрема культурний.

Тому загалом зрозуміло, чому дуже поширеною на сьогодні є думка, що найбільш впливовими чинниками, що визначають зміст сучасної культурної трансформації, виступають, з одного боку, – уніфікація, інтеграція, масовізація тощо, а з іншого, – науково-технічна революція, інтернет та інші мас-медіа.

Водночас інформатизація, будучи важливим чинником глобалізації, має для культури *суперчливі ознаки та наслідки*, що призводять до цивілізаційних антиномій. Серед них дослідники виокремлюють і негативні, і позитивні.

Зупинимося на них більш ґрунтовно, починаючи з позитивних.

По-перше, інформатизація узаконила та розширила певний культурний стандарт. Відповідно до розуміння останнього людина в умовах інформаційного суспільства повинна володіти кількома іноземними мовами, вміти користуватися персональним комп'ютером, здійснювати процес комунікації з представниками інших культурних світів, розуміти основні тенденції розвитку сучасного мистецтва, літератури, філософії тощо. Комп'ютеризація, на думку російського дослідника В. Курбатова, створює технологічну основу інформатизації суспільства, в якому інформатика та володіння ЕОМ визначена другою грамотністю, яка підвищує інтелектуальні здатності людини. У свою чергу, формування інтелектуально-технологічних систем призводить до принципово нового

зіткнення цивілізацій і управління сферою культури — до глобального гіперінтелекту (індустрії даних і знань) [6, 255-256].

По-друге, інформаційна глобалізація посилила інтенсивність культурних обмінів, зробила «прозорими» кордони для проникнення талантів, а результати творчості видатних митців стали доступними не лише певній культурі, до якої вони належать, а й здобутком усього людства.

По-третє, інформаційна глобалізація створює передумови для виходу національних культур за межі своїх локально-територіальних утворень. Завдяки новим інформаційним технологіям різноманітні ідеї, символи, знання, вміння та практичні навички, накопичені тим чи іншим етносом, отримують поширення в інших культурних світах, сприяючи формуванню у представників інших націй і народів більш точного уявлення про те, що собою являє та чи інша культура, яку роль (часто унікальну) вона відіграє серед безлічі національних та етнічних культур тощо.

По-четверте, завдяки новим інформаційним технологіям людина глобального співтовариства отримала можливість ознайомитися з низкою артефактів, раніше недоступних людям індустріального суспільства почасти через відсутність можливості подорожувати світом і користуватися послугами знаменитих «сховищ» культурних цінностей, в яких зосереджена значна частина світового культурного спадку.

Сьогодні це стало можливим не лише завдяки розвитку та можливостям масового туризму, а й поширенню такого явища, як віртуалізація культури. Останнє дедалі частіше привертає дослідницьку увагу. *Віртуалізація культури* породжує своєрідний новий різновид культури - віртуальну культуру. Завдяки інформатизації культура дедалі більше «...занурюється в раніше не існуючий багатовимірний кіберпростір, який умовно можна назвати віртуальним» [4]. Віртуальні музеї, віртуальні бібліотеки, віртуальні концертні зали, навіть віртуальні театри, які функціонують в інтернеті, дають можливість ознайомитися з тим, що було створено в різних країнах різними митцями протягом століть. Це теж можна з упевненістю віднести до п'ятого позитивного аспекту інформаційної глобалізації, хоча й не настільки однозначного, на чому ми ще наголосимо нижче.

Принагідно зазначимо, що сам термін «віртуальна реальність» вперше з'явився у США ще наприкінці 70-х років ХХ ст. і використовувався насамперед для характеристики тривимірних моделей реальності. Згодом він вийшов далеко за межі комп'ютерних технологій. Так, сьогодні явище «віртуалізації культури» розуміється дослідниками як «процес зображення елементів культури засобами цифрового моделювання у сфері віртуальної реальності» [10, 127].

По-шосте, оцінюючи загалом позитивне значення інформаційних технологій (ІТ), варто відзначити, що досягнення у цій сфері дали змогу інтенсифікувати не лише обмін різноманітними товарами, а й обмін новітніми ідеями, ідеалами, цінностями, художніми образами тощо.

Відбувається формування так званої *екранної культури*, яка значно розширює інтелектуальні можливості людини.

Найбільш ґрунтовно дослідження екранної культури представлено у праці українських дослідниць І. Зубавіної «Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі)» [3], в якій вона її виникнення пов'язує з одвічним прагненням людини заволодіти часом і підкорити простір, та Г. Чміль «Екранна культура: плюральність проявів» [14] (2003 р.).

Загалом екранна культура є наслідком інформаційного прогресу людства, оскільки забезпечує передавання світового соціокультурного досвіду мультимедійними засобами, що не могло не відобразитися на формуванні картини світу кожної людини, в якій починають домінувати загальнозначущі норми та стандарти поведінки та комунікацій.

Недарма дослідники називають екранну культуру – культурою ХХІ століття, яка знайшла своє відображення і в дизайні побуту, одягу, техніки, автомобілів, і навіть у виборі породи домашніх улюбленців. Загалом російський дослідник В. Головашин визначає екранну культуру як логічний, закономірний етап розвитку книжкової, писемної культури. Він наголошує в цілому на трьох основних етапах розвитку культури: етнічної, національної і масової. Етнічна (народна культура, фольклор) є усною, оскільки в умовах відсутності писемності саме вона стала основним засобом трансляції культурного досвіду. Наступним носієм кодів культури стала книга, а засобом їх трансляції - освіта, яка, власне, у процесі соціалізації і формує вміння читати і писати. На сучасному етапі основним засобом трансляції масової культури стали засоби масової інформації, тому її тип можна визначити як екранний [13].

Відтак, екранну культуру сьогодні можна визначити як культуру масову, формування якої також можна пов'язати з певними негативними наслідками, які впливають на традиційну народну культуру, зразки якої поступово і закономірно витісняються з активного вжитку.

Тому поряд з позитивними наслідками впровадження інформаційних технологій існують, як ми вже наголошували вище, й негативні. По-перше, зростає небезпека маніпулятивного впливу нових інформаційних потоків на масову та індивідуальну свідомість, актуалізуються проблеми збереження та захисту інформації, виникають своєрідні інформаційні війни тощо.

При цьому варто наголосити, що не останню роль у цьому відіграє і таке явище, як «екранна культура», з якою дослідники пов'язують можливості формування міфологічної реальності. «Маніпулятивна «геніальність» цього сучасного способу формування міфологічного образу світу полягає в тому, що людина не бачить штучності створених інформаційних повідомлень» [13, 252], що у свою чергу, дає змогу ЗМІ не тільки міфологізувати культурні цінності, а й перетворюватися на засоби інформаційної експансії, позаяк міф надто важко раціоналізувати і довести за допомогою відомих засобів доказовості [2, 252-253].

В умовах домінування екранної культури, яка насамперед тісно пов'язана зі становленням кінематографа та телебачення, людина не лише починає відчувати себе частиною цілого - глобального. Некритичне ставлення до продукованих масовою теле- та кіноіндустрією зразків призводить, з одного боку, до можливості нав'язування певних культурно- поведінкових стереотипів, а з іншого – неправдивої інтерпретації тих подій, які відбуваються у світі. Останні можуть стати штучно сконструйованими, не говорячи вже про можливість їх інтерпретувати на користь того, хто їх виробляє або просто прагне перекрутити.

По-друге, нові глобальні інфраструктури генерують величезні можливості для проникнення інокультурних потоків крізь національні кордони. Підвищується інтенсивність, обсяг і швидкість культурних взаємодій, збільшується щільність соціокультурних зв'язків. Це, у свою чергу, прискорює процеси інтеграції та уніфікації, які на сьогодні не отримали однозначного трактування щодо своєї корисності.

Висновки. Планетарний характер інформаційних процесів робить неминучим інтенсивний міжкультурний обмін, діалог культур, в результаті якого формується «ядро» загальнолюдської культури, що синтезує конкретно-історичний, соціокультурний, релігійний та інший досвід різних народів і держав. Теоретично в цьому діалозі жодна культура не повинна претендувати на пріоритет, на монополію винятковості. На практиці така глобалізація культури відбувається у вигляді експансії західних культурних продуктів і зразків, що оцінюється як «культурний імперіалізм». Національні звичаї, церемонії, ритуали, форми поведінки, традиційні норми, цінності, які колись визначали фольклорне і етнографічне розмаїття людства, поступово відходять у минуле, позаяк значна частина населення окремих країн починає сповідувати цінності глобалізованої культури.

Література

1. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / пер. с нем. М.: Прогресс-Традиция, 2001. 303 с.
2. Гулимова А.Н. Экранная культура как форма существования современной мифологии. Знание. Понимание. Умение. 2011. №1. С.252-256.
3. Зубавіна І.Б. Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). Київ: Інтертехнологія, 2006. 256 с.
4. Карденахлишвили Т.Д. Виртуализация современной культуры: природа, сущность, форма проявления. URL <https://cyberleninka.ru/article/n/virtualizatsiya-sovremennoy-kultury> (дата звернення: квітень 2019).
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
6. Курбатов В.И. Современная западная социология. Аналитический обзор концепций: учеб. пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. 416 с.
7. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги. Київ: Ніка-Центр, 2008. 392 с.
8. Население и глобализация: 2-е изд. / Н.М.Ромашевская, В.Ф.Галецкий, А.А. Овсянников и др. М.: Наука, 2004. 322 с.
9. Петик М. Україна у сучасних глобалізаційних процесах. Формування ринкової економіки в Україні. 2009. Вип. 19. С.530-539
10. Свищ І. Поняття процесу «віртуалізація культури» як категорія наукового дослідження. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Вип. XII. К. : Міленіум, 2004. С.83-88.
11. Современный философский словарь / под общ. ред. В.Е.Кемерова. Лондон, Франкфурт-на-Майне, Париж, Москва, Минск: Панпринт, 1999. 1064 с.
12. Тоффлер Э. Третья волна. Москва: АСТ, 2010. 784 с.
13. Экранная культура – культура XXI века / В.А.Головашин. Очерки истории мировой культуры: 4-е изд. перераб и доп. Тамбов: ТГТУ, 2004. 248 с.

14. Чміль Г. П. Екранна культура: плюральність проявів / Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків: Крук, 2003. 336 с.

References

1. Beck, W. (2001). What is globalization? Errors of globalism - the answers to globalization. M.: Progress-Tradition [in Russian].
2. Gulimov, A.N. (2011). Screen culture as a form of existence of modern mythology. Knowledge. Understanding. Skill, 1, 252-256 [in Russian].
3. Zubavina, I.B. (2006). Ekranna culture: partly model the art of reality (time and hour at the math). Kiev: Intertekhnologiya [in Ukrainian].
4. Kardenakhlishvili, T.D. Virtualization of modern culture: nature, essence, form of manifestation. URL <https://cyberleninka.ru/article/n/virtualizatsiya-sovremennoy-kultury> [in Russian].
5. Castells, M. (2000). Information Age: Economy, Society and Culture. M.: State University Higher School of Economics [in Russian].
6. Kurbatov, V.I. (2001). Modern Western Sociology. Analytical review of concepts: studies. allowance. Rostov-on-Don: Phoenix [in Russian].
7. McLuen, M. (2008). Galactica Gutenberg: becoming the people of the Drukovo book. Kiev: Nika-Center [in Russian].
8. Population and Globalization. (2004). Moscow: Nauka [in Russian].
9. Petik, M. (2009). Ukraine in the current globalization processes. Formula rinkovo economics in Ukraine, 19, 530-539 [in Ukrainian].
10. Fistula, I. (2004). Understanding the process of "virtual culture" yak category naukovogo doslidzhennya. Actual problems of history, theory and practice of artistic culture. Vip XII. K.: Mileneum, 83-88 [in Ukrainian].
11. Modern philosophical dictionary. (1999). London, Frankfurt am Main, Paris, Moscow, Minsk: Panprint [in Russian].
12. Toffler, E. (2010). The Third Wave. Moscow: AST [in Russian].
13. Screen culture - the culture of the XXI century. (2004). Essays on the history of world culture: 4th ed. pererab and add. Tambov: TSTU [in Russian].
14. Chmil, G. P. (2003). Ekranna culture: plurality of manifestations. Kharkov: Kruk [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018 р.

УДК 316.733

Недзельський Роман Стефанович,
здобувач Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
ORCID 0000-0001-7229-0906

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН СУЧАСНОСТІ

Мета статті – проаналізувати концептуально етапи формування національного культурного простору, з огляду на паралелі загальнокультурного світового розвитку. **Методологія** статті ґрунтується на міждисциплінарному підході, що передбачає застосування таких наукових методів, як аналіз для розкриття основних елементів формування національного культурного простору; синтез – для обґрунтування особливостей розвитку національного культурного простору в межах конкретної етнонаціональної спільноти. **Наукова новизна** полягає у дослідженні процесу розвитку етнокультурного простору синхронно процесів загальноцивілізаційного культурного поступу. **Висновки.** Культура в сучасному суспільстві виступає й усвідомлюється не тільки як результат соціально-економічного та політичного розвитку, а й як необхідна умова, ключовий фактор розвитку, моральний стрижень особистості й суспільства. Як об'єкт державного управління культура - це цілісний комплексний процес, головним орієнтиром якого є людина, її безумовний духовний (моральний і інтелектуальний) розвиток і вдосконалення. Адже стан культурного розвитку тієї чи іншої країни є одним із найбільш об'єктивних показників не тільки духовного здоров'я суспільства, але й повноти вирішення тих проблем, в першу чергу, політичних й економічних, які стоять перед ним. Політику держави в галузі культури доцільно розглядати як феномен єднання теорії та практики, що має свої особливості, пов'язані з живим безперервним культурним процесом, спрямованим на адаптацію її імперативів до соціокультурних реалій сучасності. Державна культурна політика має охоплювати культурні аспекти всіх державних програм економічного, екологічного, соціального, національного розвитку, а також фактора безпеки держави й особистості. Змістом культурної політики є виявлення пріоритетних напрямів розвитку культури